

Voedselbos biedt toekomst

Het kost niet veel werk, geen mest of gewasbescherming, geeft een mooie opbrengst, legt CO₂ vast, houdt water vast en is ook nog goed voor de biodiversiteit. Een voedselbos lijkt eigenlijk te mooi om waar te zijn. Een portie geduld is wel nodig, maar dat is de gemiddelde boseigenaar wel gewend.

Drs. Marjel Neefjes,
tekstschrijver bij
de Lynx

In het project 'Aantrekkelijke (voedsel)bosland- schappen op maat' werden zes voedselbossen ontworpen: vier op boerenland en twee in een bos. Hier het verhaal van twee: een in het bos van Landgoed Welna in Epe en een op de voormalige maisakkers in Kilder.

Voedselbos in het bos

Frank Gorter, een van de eigenaren van Landgoed Welna in Epe, heeft ambitieuze plannen voor een stukje voedselbos op hun landgoed in Natura 2000-gebied. Maar eenvoudig is het niet. "Eerst moest ik mijn familie overtuigen, toen de gemeente, dat lukte ook, maar de provincie is bang dat ik een boerderij ga beginnen."

Gorter vindt het dubbel dat je niet zou mogen ondernemen met voedsel uit productiebos, maar wel met hout. "De Veluwe bossen zijn een industrieel landschap, vooral van grove dennen, aangeplant voor de mijnbouw. En dat noemen we nu natuur." Prima, vindt Gorter, maar hij wil wel aantonen dat natuur en ondernemerschap goed samen kunnen. "Natuur zou niet honderd procent afhankelijk moeten zijn van subsidies. We herinneren ons

nog dat alle natuurorganisaties ineens meer hout moesten oogsten toen onder toenmalig staats- secretaris Bleker de subsidies opdroogden." Een voedselbos is wellicht een nieuw verdien- model voor de bosbouw, biodiverser dan een lariks- of douglasplantage. "De bosbouw heeft trekken van intensieve landbouw, met mono- culturen en steeds grotere machines. Daarbij worden de bomen maar maximaal 80 jaar." Een voedselbos biedt ruimte aan veel meer insecten en vogels, en bomen mogen er honder- den jaren oud worden. "De grootste biodiversiteit is te vinden op plekken waar mensen de natuur beïnvloeden, zoals de jungle in Zuid-Amerika of de Canadese bossen, waar inheemse volkeren de omgeving naar hun hand hebben gezet. Dat moet hier ook kunnen."

Provincie nog niet overtuigd

De provincie is dus nog niet helemaal overtuigd. "De vergunningverlener wil geen fruitbomen of noten in een natuurgebied. Het argument: boomgaarden zijn uitgezonderd van de Wet natuurbescherming. Maar wij denken dat er geen

Voedselbos Landgoed Welna

Bierbos Kilder

Frank Gorter geeft uitleg over zijn plannen voor een voedselbos.
Foto: Fam. Gorter

juridische basis is om fruitbomen te verbieden. Ook staat de provincie geen exoten toe. Terwijl de bossen nu vol staan met exoten! Laten we juist onderzoeken hoe het zit, hoe invasief voedselbosbomen zijn en welke insecten ze aantrekken.” Gorter hoopt uiteindelijk de provincie mee te krijgen. “In de tussentijd starten we met het neerzetten van inheemse, autochtone rijkstrooiselsoorten om de bodem alvast te verbeteren. Ook maken we een eerste aanzet voor ons voedselbos: een laan van hickory. Die leveren lekkere noten en mogen vier-, vijfhonderd jaar oud worden. Daar kunnen mijn kleinkinderen en hun kleinkinderen ook nog van genieten. Daarna leveren ze trouwens ook nog prima hout, bijvoorbeeld voor drumstokjes, dubbel doel dus.”

Voedselbos op de akker

In Kilder, bij Doetinchem, is het voedselbos al volop in aanplant. Yvon Hollander en Gerwin van der Ven nemen daar het gemengde bedrijf van Yvons ouders over, maar zien zichzelf niet op een trekker zitten. “We wilden het anders doen”, vertelt Hollander. “Twee jaar geleden stuitte we op het fenomeen voedselbos en konden we binnen het project een ontwerp laten maken. En nu zijn we al met de aanplant begonnen!”

Het aanzien van de boerderij zal zeker veranderen. “Mijn ouders zijn uit de tijd van strak en keurig, het wordt nu een stuk weelderiger. Toch wordt mijn vader steeds enthousiaster en ik hoor hem nu regelmatig met trots over de veranderingen vertellen.”

“Een deel wordt een productiebos”, legt Van de Ven uit. “Een ‘bierbos’, met allerlei ingrediënten om te brouwen of cider te maken. Hier staan de bomen en struiken in rijen, zodat we mechanisch kunnen oogsten.”

Daarnaast komt een romantisch voedselbos, waar bezoekers zelf kunnen plukken. “We denken namelijk aan een gelegenhedscamping rond de workshops die we willen organiseren. Met natuurlijk een lekkere lunch uit eigen bos.”

Handige informatie voor beginners

‘Aantrekkelijke (voedsel)bossen op maat’ is een project van Voedsel uit het Bos, Probos, Stichting de Lynx en Stichting Voedselbosbouw. Bekijk de filmpjes, ontwerpen, plantenlijsten en begrotingen op voedseluithetbos.nl/voedselbosrecepten. Vervolgens kun je er zelf mee gaan rekenen in de online tool.

Hollander en Van de Ven komen namelijk allebei uit de creatieve hoek, Van de Ven als tekenaar en Hollander als straattheaterartiest. “Ik loop nu met kunstige creaties op stelten bij straattheaterfestivals”, vertelt Hollander, “dat zie ik mezelf over tien jaar niet meer doen. Maar een productielijn van etherische oliën, geneeskrachtige kruiden en verplanten, als een soort kruidenvrouwtje, ja, dat lijkt me wel wat!”

Afgelopen winter zijn alle hagen en de eerste voedselbomen aangeplant en de wandelpaden uitgezet, waaronder een nieuwe lus aan het bestaande klompenpad. Hollander: “Voor het plantgoed hebben we van de provincie een agroforestry-subsidie gekregen, en Landschapsbeheer

“Mijn ouders zijn uit de tijd van strak en keurig”

Gelderland tipte ons ook nog voor betaalbaar plantgoed. We hopen dat we dit jaar alle bomen kunnen planten. In 2024 doen we dan de struiken.” Bij het planten van de bomen kregen ze gelukkig veel hulp. Gerwin: “We hebben in november een plantweekend georganiseerd, met familie en vrienden. Zeshonderd bomen hebben we geplant, en twee rijen met zwarte bes en duindoorn. Het begint er al echt op te lijken!”